

"לבניינה של תורה"

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי מו"ר רה"י – חלק רנ"ז

"היושבת בגנים חברים מקשיבים"

בניית חבורות בעבודת ה' בימי השובבי"ם (ב)

אנו מצויים כעת בימים מיוחדים, "אמר חזק"³, על הדרכים בהם יכולים הנקראים ימי שובבי"ם. ימים אלו אנו לתקן את עצמינו במישור הפרטי נקבעו כתקופה של תיקונים וכימים של עבודה מיוחדת, שהתגלתה על ידי האר"י הקדוש¹. אלו הם ארבעים ושניים ימים, שישה שבועות, של עבודה רוחנית על טהרת המידות והנפש. אמנם, הנושא העיקרי המוזכר בספרים הוא תיקון הפגמים הידועים, אך מהות עניינם של ימים אלו היא היותם ימי עלייה רוחנית, ימי עבודה והתקדמות.

לא להסתפק רק בהנהגה הפרטית של לימוד חמש

"וְרוּחַ נָכוֹן חָדָשׁ בְּקִרְבִּי"
כאשר עוסקים בתיקון ובתשובה ישנה נטייה טבעית לעסוק בעבר, העלול להיות גם לא לגמרי משמח. כך נראה היה לחשוב גם לגבי מהות ימים אלו. אכן, כבר הזכרנו בעבר את דברי הרב זצ"ל ב"אורות התשובה"⁵ המלמד אותנו יסוד גדול מאד, והוא שיסוד התשובה אינו דווקא בחיפוש בעבר, אלא "יסוד התשובה צריך להיות מונח לעולם על התיקון שלהבא, ובתחילה לא ישים לב לעיקר המעכב על דבר העבר. כי אם יעסוק בתיקון העבר ימצא מניעות רבות". כלומר, אם בתחילת דרכו אדם יתחיל לחפש אחר הפגמים שבעברו יקשה עליו התיקון. לכן, כאשר באים לתקן

בשבוע שעבר עסקנו בנושא של יצירת חבורות בתוך בית המדרש, בהיבטים של נטילת יוזמות ויצירתיות. עוררנו על בניית חבורות של התאספות וחשיבה משותפת – "בני מחשבה טובה", כפי שכינן האדמו"ר מפיאסצ'נה – כיצד ניתן להתקדם, להתעלות, לטהר את עצמינו ולתקן את מידותינו בימים הללו². ראוי שחבורות אלו תהיינה חבורות של מצווה, לשם חשיבה ביחד, בבחינת "איש לרעהו

¹ עי' באר היטב, אורח חיים, סוף סימן תרפה: "וכתב האר"י ז"ל בפירוש התורה, שימים אלו מסוגלים לתקן עון הקרי יותר מכל השה להמתענים בהם, לכן מתחיל מפרשת שמות, שאז התחיל השעבוד שנתקן הקרי דאדם הראשון, ונגמר בפרשת: 'כי תקנה עבד עברי'". ע"ע יסוד ושורש העבודה, שער יב, פרק ב.
² עי' אגרת התשובה לרבינו יונה בסופה ד"ה דרך ישרה

³ ע"פ ישעיהו פרק מא, פסוק ו

⁴ עי' ברכות דף כו, עמוד א

⁵ פרק יג, סעיף טו

יש לחשוב מעתה והלאה: 'מהיום – במה אני מתקדם?', מהיום – מה אנחנו מתקנים?'. זהו לימוד גדול וחשוב.

בימים הללו ניתן למצוא בישיבה חוברת נפלאה העוסקת בימי השובבי"ם, ובה דברים שנאמרו ע"י האדמו"ר מסלונים בעל ה"נתיבות שלום", שמומלץ ללמוד אותה בימים אלו.⁶ ייתכן שלפני דור חוברת כזו לא הייתה מונחת ברשות הרבים, אבל כיום, במציאות שהכל גלוי וידוע, לא נוכל להתעלם מתחומים של עבודת ה' ולומר שאנו מסתירים אותם.

פעמים רבות חש אני כי קיימת חפיפה בין ספרי ה"נתיבות שלום" לבין הרעיונות הגדולים שהרב קוק מדבר אודותם, גם בנושא ארץ ישראל ועם ישראל. אין זה פלא כי הלוא הכל ממקום אחד ניתנו. כאשר מורידים את המעטה החיצוני מגלים שכל הגוונים אחוזים דין בדין.

כך כותב הוא בחוברת זו:⁷ "עיקר התיקונים הוא שאדם יוכל ראשית כל לפתוח דף חדש בחייו ולהתחיל לחיות באופן יותר טוב ממה שחי עד כה, שזה התיקון היותר מעולה לא רק על העתיד אלא גם על העבר". בדומה למצוטט

⁶ לדעתי נפלא הדבר לרוצה להתקדם בעבודת ה' ללמוד באופן קבוע את ספריו של בעל "נתיבות שלום", שהם ספרים נפלאים עבור החפץ להיות בן עלייה, לעלות במעלות עבודת הבורא, להתקדשות, ברוחניות יתר. משוכנע אני שמי שיילמד בספרים אלו בקביעות ימצא עצמו תוך זמן-מה במקום רוחני גבוה יותר. גם זוהי דוגמא לחבורה שניתן לייסד: יתאספו חמישה אנשים, בני מחשבה טובה, ויקבעו לימוד משותף בכל שבוע בספר "נתיבות שלום".

⁷ עמוד סז

לעיל מתוך "אורות התשובה", כך כתב גם רבנו יונה ב"סוד התשובה"⁸, וכך מקובל בשם רבי אהרן הגדול מקארלין וגדולי ישראל נוספים. כאשר רוצים לתקן את העבר יש לחשוב על החיים מעתה ואילך ולהתחיל לחיות באופן יותר טוב, בין בדברים שבין אדם לחברו ובין בדברים שבין אדם לעצמו. העיקר להתקדם ולהתקדם, לעלות ולהתעלות, לרצות להיות יותר טובים.

"ומרחקתו מן החטא ומקרבתו לידי זכות" בהמשך הוא עומד על דבר נפלא נוסף. בעבר היו כאלה שנהגו בסיגופים, כפי שהזכרנו בשבוע שעבר. הלוא מקורה של מסורת הימים הללו היא בדברי האר"י הקדוש ומפנימיות התורה, וייתכן שאותם אלו שהיו אחוזים בתיקוני הימים הללו נהגו בגלגולי שלג ובצומות. סיפרנו בעבר שידוע לנו כי בני במשפחת אבוחצירא, שהיו בדורנו, צמו בימים הללו תענית הפסקה, במשך כל השבוע מיום ראשון ועד שבת, עד כדי כך שבסוף השבוע כבר לא היה להם כח לעמוד על רגליהם. האם הנהגה זו מתאימה אף לנו? ספק גדול.

ה"נתיבות שלום" מביא דבר נפלא מאד המתאים אף לנו. בחוברת זו הוא מזכיר מספר פעמים הנהגה המובאת בספר "יסוד העבודה", כי אם אדם יישב ויילמד חמש שעות ברציפות

⁸ בתחילתו: "ביום ההוא ישליך מעליו כל פשעיו אשר עשה, ויעשה עצמו כאילו אותו היום נולד, ואין בידו לא זכות ולא חובה... ומידה זו תביאנו לשוב בתשובה שלימה".

בימים אלו דבר זה מזכך ומכפר: ”והיו חוזרים ואומרים משמו בע”פ שאמר שלימוד חמש שעות בלי הפסק הוא כתענית משבת לשבת”⁹.

העולם מתקדם גם בהנהגה של רבש”ע כלפינו. ייתכן כי בדורות קודמים היה מקום לצומות ולסיגופים, אך נראה שהציבור אולי לא שייך לכעין אלה כיום. אולם, בעלי העבודה נתנו לנו דרך השייכת גם אלינו: לימוד של חמש שעות ברציפות המזכך ופועל על הנפש. כך מקובל מגדולי ישראל. אם כן, אין צורך לצום משבת לשבת ולרסק את הגוף כי אם לבנות את הנפש. דורנו הינו דור שבאופן כללי עוסק בבניין הגוף – גוף האומה והגוף הפרטי – ולפיכך ייתכן כי איננו מותאמים לריסוק הגוף. אולם, ללימוד חמש שעות אין זה שובר את הגוף אלא בונה את הנפש. זהו תיקון גדול לנפש ולנשמה שבנו.

דברים אלו מתחברים לדברי ה”חזון איש”¹⁰ שהבאנו בעבר: ”עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי נפסק. בלימוד התמידי הוא סוד הקדושה”, כאשר אדם לומד ברציפות הוא מתקדש. ”וזה שעושה תורתו קרעים קרעים”¹¹ אסף רוח, לא נשאר לו כלום. ”ללמוד שעה אחת ולהפסיק שעה אחת הוא קיום התווה האפס

וההעדר הרי זה זורע ושולח עליהן מים לסחפן”, כאחד הזורע ומיד לאחר מכן משקה את השדה ועל ידי כך הזרעים ייסחפו. אם כן, עד כמה לימוד רצוף הוא בעל משמעות! ניתן לקרוא על כך את דברי את דברי ישעיהו הנביא¹²: ”וְהָיָה לָהֶם דְּבַר ה' צוֹ לָצוֹ צוֹ לָצוֹ, קוֹ לָקוֹ קוֹ לָקוֹ, זַעִיר שָׁם זַעִיר שָׁם, לְמַעַן יִלְכוּ וּכְשָׁלוּ אַחֲזָרוּ” – כאשר עבודת ה' קטועה, קצת מפה וקצת משם, קצת לומדים קצת הולכים וקצת חוזרים, זה אמנם טוב, אך זה רחוק רחוק מן השלימות.

”והתורה נקנית... בדיבוק חברים” חשבתי שניתן לראות בכך כהצעה נפלאה לבני מחשבה טובה, לחבורה של קדושה, שיתאספו בכל יום או פעם בשבוע, ויחליטו להתרכז במקום מסוים בבית המדרש או שישבו בפזיז ויחזקו זה את זה בקשר עין, וילמדו חמש שעות ברציפות. חושבני כי אף אם מישוהו יילמד כשעתיים, ואפילו כשעה, ברציפות זהו דבר מצוין, אך הרוצה את הדבר היותר שלם – זה שאינו מסתפק בכך שיהיה נחשב כאילו צם מראשון עד שלישי אלא הוא שואף לכך שיהיה נחשב כאילו צם מראשון עד שבת – עליו ללמוד חמש שעות ברציפות. יש בכך תועלת עצומה. אין לי ספק שמי שיתרגל ללמוד כך, בדור שבו היסח הדעת כה גדול, הדבר

⁹ עמוד סח

¹⁰ קובץ אגרות, חלק א, אגרת ג

¹¹ עי' סנהדרין דף עא, עמוד א

¹² פרק כח, פסוק יג

ירומם אותו למקום אחר לחלוטין, מלבד העניין שזה מזכך ומטהר אותנו בימי השובבי"ם.

תמיד אנו מדברים בימים הללו על החיזוק הנדרש בימי השובבי"ם, אך השנה התחדש כי בית המדרש מרים כאן קומה חדשה, קומה של חבורות. לא רק ללמוד פרק זמן ברציפות, אלא ללמוד פרק זמן ברציפות בחבורה. כמה גדול הוא כוחה של חבורה!¹³ זוהי הצעתי – לא להסתפק רק בהנהגה הפרטית של לימוד חמש שעות רצופות אלא לקיימו בחבורה, בה איש לרעהו יאמר חזק, ומתוך כך יצטרפו יותר ויותר ויחזקו איש את רעהו בימים אלו של התחזקות,

מצויים אנו בשבוע הראשון של ימי שובבי"ם, שהם ארבעים ושניים ימים, שבעלי החסידות אמרו שהם כמניין המסעות שבפרשת "מסעי". מקובל שכל יהודי עובר ארבעים ושניים מסעות בחייו, ארבעים ושנים ימים אלו שייכים לעצם תיקון זה וניתן לתקן בהם הרבה. במהלך השנה ישנה תחנה הנקראת ימי השובבי"ם. ישנם כאלה שאינם מודעים לה. הריהם כאותו הנוסע ברכבת, שכאשר היא חלפה ליד התחנה ישן ולא ידע שהגיע אל תחנה יפה ולא הסתכל מבעד לחלון או לא שם לב לכך שהרכבת חנתה והיה

ביכולתו לרדת ממנה ולקנות דבר-מה. כך הם הימים הללו, שהם מתנה טובה.

כבר הבאנו בשבוע שעבר את דברי הפסוק¹⁴: "אֲזַנְדְּבֵרוּ יְרֵאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ", כאשר יראי ה' מדברים האחד עם השני זהו דבר גדול מאד, "וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמָע", הקב"ה כביכול מטה אוזן. יראי ה' נאספים, יראי ה' מתחברים, ואנו בתוכנו מתאספים ויוצרים חבורות של עלייה, חבורות של בני עלייה. ממשיך הפסוק ואמור: "וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן לְפָנָיו".

הַיּוֹשֵׁבֶת פְּנֵי חֲבֵרִים מְקַשְׁבִּים לְקוֹלָהּ הַשְּׁמִיעֵנִי:
בְּרַח דּוּדֵי וְדָמָה לָךְ לְצִבִּי אוֹ לְעֶפֶר הָאֵילִים
עַל הָרֵי בְּשָׁמַיִם:

שיר השירים פרק ה, פסוקים יג-יד

אמר רבי יודן:

בשעה שישראל קורין בתורה בחבורות – 'קולך השמיעני'
ואם לאו – 'ברח דודי'
שיר השירים רבה

הוספת העורר

¹³ עי' ברכות דף סג, עמוד ב. ע"ע שיחות הרצי"ה תלמוד תורה, עמוד 162-163

¹⁴ מלאכי פרק ג, פסוק טז

